

MILI VAN VEEGH

A photograph of a person with dark, curly hair, wearing a dark, heavy coat, seen from the back. They are looking slightly to the left. A hand with a bright blue ring on the ring finger is placed on their back. The background is a plain, light-colored wall. The lighting is dramatic, with strong highlights on the hand and the person's hair, and deep shadows in the coat and background.

JITZAK

Mili van Veegh

JITZAK

Ambilicious Breda | Kalmthout

Eerste druk 2017

Copyright © Mili van Veegh

Omslag vormgeving Ambilicious Studio

Binnenwerk vormgeving Ambilicious Studio

Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious Uitgever van verhalen

Copyright © 2017 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-92551-16-0 NUR 301

www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de redactie, noch de auteur, noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden die het gevolg is van enige fout in deze uitgave..

JITZAK

Voorwoord

Door de jaren heen heb ik tijdens mijn werk en reizen veel verhalen gehoord die mij inspireerden, verwonderden en ook wel pijn deden. Op het moment dat ik mij meer ging verdiepen in de *l'art de l'écriture*, merkte ik dat die verhalen zich onbewust naar buiten vochten. Ik aarzelde, mocht ik bepaalde informatie wel gebruiken.

Het zal nu twee jaar geleden zijn dat een bekwame schrijver mijn publicaties opmerkte; hij bracht mij verder op het pad dat ik wilde gaan. Schrijven! Gaandeweg begreep ik dat iedere schrijver put uit wat hij gezien, gehoord of ervaren heeft. 'Vertel met jouw eigen stem, ga de uitdaging aan, durf,' zei hij.

Ik versnipperde mijn bron aan verhalen tot fragmenten, verwijderde het persoonlijk herkenbare en in mijn fantasie ontstonden nieuwe verhaallijnen.

'*Jitzak*' is mijn eerste *rapsodie* die mijn hart heeft geraakt en met wie ik ook het hart van de lezer hoop te bereiken.

Liefs Mili

I

Misnoegd kijk ik over het bemoste binnenplaatsje. Aan een van de muren heb ik een spiegel opgehangen om het groter te doen lijken. Ik heb me voorbereid en een van de zeldzame keren in mijn leven een broek aangetrokken. Is de grond zuur genoeg of zal ik er spijkers indoen?

In deze wijk kent niemand mij, en ik ken er niemand. Achteloze mannenblikken glijden er langs me af als ik mijn voorraad whiskey aanvul. Die moet me verdoven als ik 's avonds op internet verhalen lees van anderen, huilend met gierende uithalen. Om dan verzopen de honkbalknuppel in mijn armen te nemen en ermee in slaap te vallen. Beelden botsen, storten neer, de een na de ander, alleen dat ene beeld is niet weg te drinken.

Ik zat op de grond tussen zijn knieën. Met zijn warme handen streelde hij mijn haar. Zijn onderbeen met de kogelinslagen stond scheef naast me en hij liet toe dat ik mijn vingertoppen zachtjes over de putten in zijn vlees liet gaan. De huid op zijn voet was ooit verbrand en voelde rafelig.

'Jitzak, ik luister.'

Het onderdrukte schokken van zijn grote lijf rolde over mijn rug.

'Zizzel, mijn wereld is smerig. Mijn opa verkrachtte mijn moeder ...'

Dagen en nachten luisterde ik naar Jitzak. Op de grond, aan tafel, op terrassen, in de auto, in bad of in bed. Liggend,

hangend, zittend, huilend en begaan. Het leed dat deze man had gekend was bijna niet te beschrijven.

Toch schreef ik het op.

Deel i

1

Tussen alle mannen op de site *Maxi* stond Jitzak.

‘Wat een engerd,’ zei mijn vriendin Coco bij het zien van zijn foto, waar hij volgens haar met een stugge bek massief opstond. Het was waarschijnlijk al te laat, e-mails vlogen heen en weer, ondanks dat ik hem in eerste instantie afwees vanwege zijn taalgebruik.

Hij paste zich aan als een kameleon en was van een grote openhartigheid. Razend charmant vroeg hij om mijn nummer waarna zijn rauwe Joe Cocker-stem binnenkwam terwijl hij liedjes van André Hazes zong. Barstensvol humor, op een onnavolgbare wijze openlijk sprekend over zijn situatie, zijn verleden en zijn kinderen.

Ik was digitaal verkocht en sprak een eerste keer af in Utrecht. Op het Centraal Station.

Een vrijdag in februari, de ochtend van onze eerste afspraak, had Jitzak minstens vijf keer gebeld om mij moed in te spreken. Het was ook geen sinecure om een vreemde man te ontmoeten, zelfs als je al uren en uren aan de telefoon hebt gelachen en elkaar hebt afgetast.

Hij klonk goed, hij klonk vertrouwd, hij klonk minnend, maar stel dat hij met een horrelvoet rondliep of rook als een graftak? De onvermijdelijke feromonen zouden het zeggen.

Mijn jurk waaide hoog op toen ik naar het station fietste en ik Jitzak aan de lijn had, of Coco. Samen deelden wij lief en leed. Schotse bars hadden wij onveilig gemaakt door de

mannen vooral te vragen een volgende keer in kilt terug te komen, huilend hadden we over de hei gedwaald.

Coco drong aan afstand te houden, goed te kijken en vragen te stellen. Veel vragen. Was zij wellicht bang haar vriendin kwijt te raken aan een kusgrage losbol?

Jitzak had al getext dat hij op het perron op een knie zou gaan met een lange gele roos tussen zijn tanden.

Mijn hart klopte onregelmatig, het bloed trok zingend door mijn oren en de treinreis duurde te lang. Ik was bang bij het uitstappen uit mijn kleedje te scheuren of de hakken van mijn pumps af te breken.

Een conducteur met de tongval van Kanaleneiland riep om dat de trein het Centraal Station van Utrecht naderde, ik talmde op het skai, mijn benen vastgeplakt. De mensen op het perron kwamen aangerold, ik durfde niet goed te kijken, de trein stopte en mijn deuren gingen sissend open.

Terwijl de trein massa's mensen uit zijn ingewanden stootte, stapte ik voorzichtig van de ruitvormige treden af. Ik bleef stilstaan, de massa dunde zich uit; ik kreeg meer overzicht, draaide een halve slag, draaide weer terug, traag deinend.

Daar, op het einde van het perron zag ik een man. Een man op een knie met iets tussen zijn tanden. Als in een rasechte western, waarin de lucht zindert van opgekropte hitte, vonden onze ogen elkaar voor de eerste keer: blauw op blauw.

Ik wilde naar hem toe rennen, de woorden van Coco indachtig besloot ik te blijven staan, al was het maar voor het plezier de man op mij af te zien komen. En dat deed hij, hij zette er steeds meer vaart in, zijn benen licht gebogen. Het kon niet anders dan dat sterke spieren de binnenkant van zijn benen beheersten. Een vechtersloopje, hoe verrukkelijk.

'Zizzel,' schreeuwde hij en ik zag meer dan Jitzak en zijn roos. Ik zag een ontstellende purk van een nooit geziene gifgroene kleur, die buitensporig lang was.

Ik deinsde terug en zei: 'Jitzak, er hangt werkelijk iets heel onfris uit je neus.'

Hij draaide zich beschaamd om. Nu keek ik op zijn brede rug en schouders, die zijn nepleren jas tot barstens toe vulden. Mijn maag draaide zich nog een keer om.

Ik tuurde naar de roos in mijn handen en vroeg me af of hij de purk aan de vuilnisbak ging smeren of dat hij een herenzakdoek bij zich droeg. Hij deed er lang over, wellicht zat die wel vastgeplakt. Toen hij klaar was, keek ik naar zijn handen. Schoon, sterk en groot. Ik ontspande en warmde mij aan zijn glimlach.

Het was een prachtige en enerverende dag in Utrecht, een dag die mijn herwonnen leven, bevrijd van afgedane echtelijke terreur, uiteen deed spatten. Wij dwaalden van terras naar terras, waar ik aan Jitzaks lippen hing en zijn verhalen mij in een web omsponnen. Het krullenhoofd en de schouders licht gebogen, sereen, sigaretten aan mij vragend, niet de koffie betalend. Hij had zijn laatste geld, zo vertelde hij, aan een zwerver gegeven.

Deze moedige man weet van de wind te leven, dacht ik.

Sinds een paar maanden was hij voorwaardelijk vrij en woonde vanaf dat moment op een adres onder toezicht van justitie.

De nesjomme van rabbijn Blitz, die hem in het gevang bezocht, had hem gesterkt. Hij en zijn vrouw Lea baden voor hem en vroegen anderen, tot in Israël aan toe, hetzelfde te doen voor deze onschuldig veroordeelde man.

Dagelijks ging hij naar hen toe, deed er de administratie en hielp Lea met haar acht kinderen.

Op het laatste terras dat afgeladen was, voordat ik de trein weer nam, zei Jitzak: 'Biggekerke.'

'Pardon?'

Kinderen krijsten, metalen stoelen die werden verschoven knarsten na.

Weer wilde Jitzak koffie en ik Spa. Over zijn wang biggelde een traan.

‘Wat is er, hoe bedoel je Biggekerke?’

‘Daar woont een gemeenschap Batsen.’

‘En wat moge dat wel zijn?’

‘Batsen zijn Turken, ze worden zo genoemd omdat de meesten platte achterhoofden hebben. Met de platte kant van een schop geslagen. Daarom hebben ze van die grote gokken. Ik woonde er als enige met me tweede misjpoge.’

Zijn hand trilde toen hij de kop met koffie niet bij het oor vastpakte. Een onverklaarbaar verdriet welde in me op.

‘M'n kinderen werden gepest, geschopt en uitgescholden voor kankerjoden. De dag dat Carrie, m'n dochter, thuis kwam met gebutste ogen, was de maat vol. Er was een treffen bij Klein Valkenisse, op de Vliedberg.’

Nog dieper neeg zijn hoofd, zijn schouders schokten.

‘Je hoeft me niet meteen van alles en nog wat te vertellen, Jitzak.’ Zo'n grote man die in al zijn eenvoud door het stof ging.

‘Ik wil dat je de grote lijnen weet. Zodat je achteraf niet zegt dat ik het niet verteld heb. Ze hadden het op mijn kinderen voorzien, de moslimbatsen.’

Zijn ogen lieten zoveel liefde voor zijn kinderen zien dat ik mijn mond hield.

‘Ruben, de jongste, heeft op knieschijven geschoten met een Smith & Wesson M&P 15-22. Daar schiet je met gemak wel een kogel of honderd mee af.’

Wat een vreemde details, dacht ik.

‘Het jong was volkomen doorgedraaid, niemand mocht aan zijn zus komen. Vrienden van me hebben Ruben naar Israël laten vluchten en daar vandaan moest hij mij zo nodig een bericht sturen. Het resultaat was dat hij sporen achterliet, de politie hem oppakte en terugstuurde naar Nederland.’

Ik legde voorzichtig mijn hand op zijn mouw. Alsof ik wilde zeggen: het is goed, ik hoef niet alle details.

Aangemoedigd door mijn aanraking ging Jitzak door. 'Ik ben naar de politie gegaan en heb gezegd dat ik het wapen heb gegeven. Zodat ze me als medeplichtig zagen.'

Na mijn zoekende blik, zei Jitzak: 'Hij is mijn kind, ik wilde bij hem blijven, hem beschermen.'

Deze man heeft alles over voor degene van wie hij houdt. Wat een zeldzame held.

'Ruben kreeg strafvermindering. Mij gaven ze vier jaar. We bleven elkaar tegenkomen, of het nou in Vught was of in de Bijlmerbajes. Hij schreef hartverscheurende briefjes met Kerst of op m'n verjaardag. *Abba*, weet je wat dat betekent, dat betekent vader, ik hou zo veel van jou.'

Stuiterend na het horen van zoveel doorstane ellende vroeg ik Jitzak mij naar de trein te brengen. We liepen trappen op en af waar wij twee meisjes tegenkwamen die een foto wilden maken.

'Waarom?' vroeg ik en zij antwoordden dat wij er zo gelukkig uitzagen. Schuchter ging Jitzak naast mij staan, in zijn ogen lag onomwonden verlangen en weer bood hij de roos aan die ik met me mee had gedragen. Wij voelden dat een allesomvattende chemie bezit van ons nam. Hij vroeg de meisjes de foto naar zijn mobiel door te sturen. Zag ik er nu ook zo verlangend uit naar hem opkijkend?

Geconcentreerd liep Jitzak verder met mij op en ik voelde mij veilig alsof mijn bodyguard naast mij liep. Zijn blikken gleden over mij heen, heen en weer, waardoor hij een trottoirband miste. Vlak voor een aanrijdende bus.

'Zie je het nu al niet zo goed meer,' zei ik plagerig en trok hem op tijd aan zijn gladde mouw terug.

In de trein terug textte ik Coco. "Hoe vond je hem?" schreef ze eerder. 'Geweldig, ik ben zo onder de indruk. Hij is zo ontroerend mannelijk.'

Zodra ik thuis was rende ik naar de computer en kon me niet bedwingen een bericht te schrijven, hoewel Coco had gezegd hem eerst te laten komen. Ik probeerde niet al te gretig te klinken en schreef daarom tussen voorzichtige lieve woorden mannen in nepleer niet te verdragen.

Binnen het kwartier had ik antwoord dat hij zijn jas al in een container had gedaan.

2

Vanuit het huis waar hij onder toezicht stond nam Jitzak voortdurend contact op. Onvermoeibaar textte of belde hij. Het liefst wilde hij mijn stem horen, die vulde zijn gemoed zowel als zijn broek. En mij wiegde hij in slaap, wanneer ik in bed lag, door eindeloos liedjes te zingen.

Hij had toekomstplannen met de liefde die bezit van hem nam. Hiervoor bad hij een hele nacht tot de G'd van de Joden. Smeeke hem te begrijpen dat Zizzel in zijn leven was gekomen, vroeg hem of hij afstand kon nemen van zijn eerste en tweede vrouw en zijn huwelijksgelofte kon verbreken. Ook bad hij uiteraard tot hen, of zij het konden begrijpen dat hij hun laatste foto's zou verscheuren. Zijn talliet raakte doorweekt, na het uitwringen ervan stuurde hij in de ochtend een vlammend bericht over de afgelopen nacht.

Het was gebeurd, G'd was het ermee eens, hij was nu van haar. Hij vroeg of ik op hem wilde wachten, hij had nog enkele weken te gaan en dan zouden we naar Frankrijk, naar zijn huis gaan. In vrijheid onze liefde vieren.

Zijn bericht maakte diepe indruk. Razend gepassioneerd liet hij mij zijn godsvruchtige en liefhebbende ziel zien. Eerst vroeg ik me af of zijn taal niet gezwollen was, hij gebruikte oude plechtstatige woorden, maar hij had de hele diep pijnlijke nacht niet geslapen, lange uren die hij als het ware in mijn handen had gelegd. In boeken had ik gelezen over verschroeiende liefdes, gebeurde het mij nu in het echt?

Jitzak betrok me bij zijn leven in het huis dat hij deelde met abjecte figuren als kinderverkrachters. Er hing een broeierige sfeer, hoewel hij er de sterren van de semi-detentiehemel kookte.

Een vrouwelijk personeelslid drong zich aan hem op en hij wist niet meer hoe haar te vermijden. Ze had haar rooster veranderd. Overdag vluchtte hij naar de rebbe, deed de administratie en liet zijn kinderen op zijn rug rijden, 's avonds wachtte zij hem op. Kwam zijn kamer binnen voor controle, het liefst als hij zich al had omgekleed.

‘Zizzel,’ verzuchtte hij in de nacht aan de telefoon, ‘de enige vrouw die ik wil zien, ben jij. Jij weet het vast, wat moet ik doen?’

‘Negeer haar, blijf trots in al je waardigheid,’ antwoordde ik en kreeg een idee. ‘Ik kom naar je toe en zal op haar netvlies branden.’

Was het uit jaloezie, werd zij hitsig van hem? Zij beschuldigde Jitzak er valselijk van dossiers van anderen in haar kantoor te hebben doorgenomen dat strikt verboden was. Men mocht niet van elkaars delicten weten.